

rable ja, solvent davant de tot el món, amb nom ple de prestigi, i aquell barbamec febrós d'ardències i d'impetuositat és una de les coses més divertides i enternides que en narren de tant en tant qui les convisqueren.

En Turró i En Dalmau discutien gairebé sempre mentre estaven junts. Discutien intercalant en mig dels termes científics paraules un xic pujades de to, bastant gruixudes per part d'En Turró. Es bescantaven àhduc, quan estaven separats. Però inseparables científicament, es cercaven, es consultaven totes les cabòries, s'ajudaven amb el consell de les seves recerques. Havien arribat gairebé a complementar-se. Conta En Cervera en la seva biografia de Turró, que quan ell i En González li notificaren la mort d'En Dalmau "els ulls se li negaren, la seca còrpora llarga i angulosa s'arraulí en la cadira de braços. Després d'un llarg silenci barbotejà, eixugant-se les llàgrimes: La mort d'aquest xicot em deixa com si m'haguessin tallat la mà dreta".

* * *

Aquesta breu enumeració de les múltiples investigacions que es realitzaven en el Laboratori Microbiològic del Parc ⁽¹⁾ palesen a bastament l'activitat que en aquesta institució municipal havia sabut avivar l'esperit obert i la intel·ligència del Mestre Turró. Inicià un moment d'esplendor per a la Ciència catalana i que les circumstàncies, per dissort, han aturat en bona part perquè a la tasca científica no n'hi ha prou amb locals amples i bons estres de treball, sinó que, com tot afany de l'esperit, necessita àmbits ben lliures i espaiosos per a afanyar-se amb dignitat.

Molts dels treballs esmentats són reports extensos, plens de doctrina i d'experimentació, altres són breus notes que ocupen només, algunes, una plana o plana i mitja dels volums de la Societat de Biologia. Però, quants neguits demostren tots! Quanta atenció intel·ligent i hores d'interrogació davant de la matèria a investigar! Una nota breu d'unes quantes ratlles molts cops és el

¹ Manquen encara noms com el d'En Causa, Ciga, Trull, Gauzer, Srta. Grau. Es impossible esmentar-los tots.

resultat de setmanes i mesos d'esforç, de fatigs i angúnies múltiples.

* * *

Però no tenim temps per a comentar extensament l'obra i l'esperit d'aquelles hores, ens cal acabar el període de Turró en aquella casa.

La distribució en tres seccions que parlàrem en l'article anterior persistí, però, poc a poc, la direcció del Laboratori passà a mans d'En Turró. Aquella independència primera de les seccions fou substituïda per una autonomia àmplia sota la responsabilitat d'un cap únic. En Claramunt passa a la secció d'Higiene Municipal i En Batlle ocupa la subdirecció del departament de Sèrums i vacunes. En Calvet és expedientat i separat del càrrec. En Turró queda com a director del Laboratori i com a subdirector de la secció de Bacteriologia.

En 1919 un element de gran vàlua entra a dirigir la Secció de Química: En Miquel A. Baltà. Jove, intel·ligentíssim, enormement preparat en la seva especialització, havent treballat en laboratoris estrangers amb pensions d'estudi, portava al Parc una alenada de novetat i d'ardidesa i, sobretot, com En Turró, el ferm desig de fer del Laboratori una gran fundació d'ensenyament, d'estudi i de recerques originals. Amb ell els cursets de Química s'iniciaren amb intensitat.

En l'any 1919 entren també amb càrrec a la secció de Bacteriologia, En Pere Domingo i En Remigi Dargallo. També dues joventuts plenes de capacitat i d'esperit de treball.

* * *

Aquesta tasca intensa que hem enumerat havia donat al Laboratori Municipal un gran prestigi. Com a primer que fou muntat a la Península, serví de model gairebé a tots els altres que més tard s'organitzaren. No hi havia investigador de prestigi que vingués a Barcelona que no visités el nostre Laboratori, la figura d'En Turró l'omplia de respectabilitat i tot aquell bullici de recercadors li donaven les màximes responsabilitats.

Durant molt de temps, més que Laboratori del Municipi de Barcelona fou un organisme provincial i de la Mancomunitat, essent de veritat el Laboratori de Catalunya en les seves funcions d'higiene pública.